

*Elixabete Lekuona Sagarzazu*  
*Lezo, Gipuzkoa (1935)*

Aurkibidea

**Biografia**

**Zintak**

**LEZ-045**

- **Proiektua:** Lezoko hizkeraren grabaketak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Agirretxe Mitxelena, Joxe Luix - Esnaola Arbiza, Imanol
- **Data:** 1998-08-30
- **Iraupena:** 44 min
- **Euskarria:** CD
- **Kodifikatzailea:** Oruesagasti, Ainitze

**Pasarteak**

**1. Umetako jolasak**

- **Erref:** LEZ-045/002
- **Iraupena:** 0:00:58. **Hasi:** 00:00:25. **Bukatu:** 00:01:23

- **Multimedia:** audioa online entzungai

**Gaia(k):**

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

**Laburpena:**

Elixabeten ume denborako jolasak: sokasaltoak, txingoketan, kromoketan... Neskak eta mutilak aparte ibiltzen ziren jolasean.

## **2. Elizan, gizona eta emakumeak bereizita**

- **Erref:** LEZ-045/003
- **Iraupena:** 0:00:32. **Hasi:** 00:01:23. **Bukatu:** 00:01:55
- **Multimedia:** audioa online entzungai

**Gaia(k):**

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

**Laburpena:**

Neskak eta mutilak aparte eseritzen ziren elizan. Elizan letroak egoten ziren gizonak alde batean eta emakumeak bestean jartzeko adierazten zutenak.

## **3. Lehen trafikorik ez**

- **Erref:** LEZ-045/004
- **Iraupena:** 0:00:17. **Hasi:** 00:01:55. **Bukatu:** 00:02:12
- **Multimedia:** audioa online entzungai

**Gaia(k):**

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

**Laburpena:**

Umetan, kalean jolasten zuten. Lehen ez zen trafikorik kaleetan.

## **4. Garai bateko Lezo**

- **Erref:** LEZ-045/005
- **Iraupena:** 0:00:28. **Hasi:** 00:02:12. **Bukatu:** 00:02:40
- **Multimedia:** audioa online entzungai

**Gaia(k):**

- Herria, azpiegitura

**Laburpena:**

Garai bateko Lezo nolakoa zen azaltzen du. Herri txikia zen, hiru kale eta plaza bakarrik. Ez zen trafikorik kaleetan.

## **5. Herriko eskolan ibilia**

- **Erref:** LEZ-045/007
- **Iraupena:** 0:01:08. **Hasi:** 00:03:00. **Bukatu:** 00:04:08
- **Multimedia:** audioa online entzungai

**Gaia(k):**

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

**Laburpena:**

Zazpi urterekin hasi zen eskolan. Frontoiko eskola publikoan ibili zen Elixabete. Maisuak erdaldunak ziren.

**6. 14 urterekin, Erreterian lanean hasi**

- **Erref:** LEZ-045/008
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:04:08. **Bukatu:** 00:05:17
- **Multimedia:** audioa online entzungai

**Gaia(k):**

- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)
- Ekonomia eta industria » Lantegiak » Gipuzkoako lantegiak

**Laburpena:**

14-15 urterekin lanean hasten zen gaztean. Elixabete Erreteriarako litografia lantegi batean ibili zen lanean 20 urtean. Kartoizko kaxak forratzen zituzten. Gero, Danona kooperatiban sartu zen.

**7. Erreteriarako lantegiak**

- **Erref:** LEZ-045/009
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:05:17. **Bukatu:** 00:06:45
- **Multimedia:** audioa online entzungai

**Gaia(k):**

- Ekonomia eta industria » Lantegiak » Gipuzkoako lantegiak

**Laburpena:**

Erreteriarako lantegiei buruzko azalpenak ematen ditu: gaileterak, esmalteria (iltzeak, kazolak... egiten zituzten), artile-lantegia ("lanera"), Alkolera (legamia egiten zuten), paper-lantegia, Niessen... Lezoko jende gehiena Erreteriarara joaten zen lanera.

**8. Igandetean, Erreteriarako Alamedara**

- **Erref:** LEZ-045/010
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:06:45. **Bukatu:** 00:07:55
- **Multimedia:** audioa online entzungai

**Gaia(k):**

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

**Laburpena:**

Gazte denborako ibilerak. Jaietan, arratsalde partean ateratzen ziren, eta Erreteriarara joaten ziren gehienetan. Alamedan bandak jotzen zuen. Donostian eta Irunen baziren "baile itxiak", baina bekatutzat hartuta zauden. 22:00ak alderako etxeratzen ziren.

## 9. Hondartzara

- **Erref:** LEZ-045/012
- **Iraupena:** 0:00:24. **Hasi:** 00:08:35. **Bukatu:** 00:08:59
- **Multimedia:** audioa online entzungai

### Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Hondartza

### Laburpena:

20 urtetik gora zituen hondartzara lehendabiziko aldiz joan zenean. Irailean hartzen zituen oporrak, eta orduan joaten zen hondartzara. Arropa jantzita egoten zen hondarretan.

## 10. Inguruko herrietako jaiak

- **Erref:** LEZ-045/013
- **Iraupena:** 0:00:19. **Hasi:** 00:08:59. **Bukatu:** 00:09:18
- **Multimedia:** audioa online entzungai

### Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Beste toki batzuetara jaietara

### Laburpena:

Gaztetan, Errenteriako eta Pasai Donibaneke jaietara joaten ziren. Ez zuten gaupasarik egiten.

## 11. Lezoko jaiak

- **Erref:** LEZ-045/014
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 00:09:18. **Bukatu:** 00:11:05
- **Multimedia:** audioa online entzungai

### Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

### Laburpena:

Garai bateko Lezoko jaiak nolako ziren kontatzen du. Kanpotik jendea joaten zen Lezora.

## 12. Jaietan, dotrina eta bezperak

- **Erref:** LEZ-045/016
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:12:24. **Bukatu:** 00:13:09
- **Multimedia:** audioa online entzungai

### Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina

### Laburpena:

Igandetan, bazkal ondoren, dotrinara joan behar izaten zuten umetan. Ondoren, bezperetara. Apaizak irakasten zien dotrina. Gero, kalean jolasean ibiltzen ziren.

### 13. Argindarra, gauez bakarrik

- **Erref:** LEZ-045/018
- **Iraupena:** 0:00:15. **Hasi:** 00:13:56. **Bukatu:** 00:14:11
- **Multimedia:** audioa online entzungai

#### Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

#### Laburpena:

Garai bateko bizimoduari buruzko azalpenak. Ez zuten telebistarik, ezta hozkailurik ere. Argindarra, gauez bakarrik.

### 14. Gure Borda eta kooperatiba

- **Erref:** LEZ-045/019
- **Iraupena:** 0:00:31. **Hasi:** 00:14:11. **Bukatu:** 00:14:42
- **Multimedia:** audioa online entzungai

#### Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Lanbideak » Negozioak, dendak

#### Laburpena:

Gure Borda taberna. Plazan kooperatiba bat bazen.

### 15. Lezoko sagardotegiak

- **Erref:** LEZ-045/020
- **Iraupena:** 0:01:19. **Hasi:** 00:14:42. **Bukatu:** 00:16:01
- **Multimedia:** audioa online entzungai

#### Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

#### Laburpena:

Lezoko sagardotegiak: Bordatxo, Txerrimuño, beraiek bizi ziren etxearen beheko partean ere sagardotegi bat ba omen zen (Elixabetek ez zuen ezagutu)...

### 16. Janari-dendak

- **Erref:** LEZ-045/022
- **Iraupena:** 0:00:54. **Hasi:** 00:16:20. **Bukatu:** 00:17:14
- **Multimedia:** audioa online entzungai

#### Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Merkataritza, dendak (kokapena)

#### Laburpena:

Lezon ezagutu dituen janari-dendak zerrendatzen ditu.

## 17. Arropa, jositakoa

- **Erref:** LEZ-045/023
- **Iraupena:** 0:01:07. **Hasi:** 00:17:14. **Bukatu:** 00:18:21
- **Multimedia:** audioa online entzungai

### Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Merkataritza, dendak (kokapena)

### Laburpena:

Lezon ez du arropa dendarik ezagutu. Lehen arropa josi egiten zen, ez zen egindakorik erosten. Oinetakoak eroatera, Erreteriarra joaten ziren.

## 18. Taloak egin behar

- **Erref:** LEZ-045/025
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 00:18:51. **Bukatu:** 00:19:52
- **Multimedia:** audioa online entzungai

### Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

### Laburpena:

Lehen, etxeko zeregin guztiak eskuz egin behar izaten ziren. Umetan, taloak egin behar izaten zituen Elixabetek. Gizonezkoek ez zuten ezer egiten etxean.

## 19. Otorduak

- **Erref:** LEZ-045/026
- **Iraupena:** 0:02:17. **Hasi:** 00:19:52. **Bukatu:** 00:22:09
- **Multimedia:** audioa online entzungai

### Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

### Laburpena:

Eguneroko otorduetan zer jaten zuten: taloa, patata, arraina, batata, algarroba, babarruna (Nafarroatik estraperloan ekarria)... Errazionamenduko ogia: zanpa-zanpa egindako opila. Ez du gogoratzen goserik pasa izana. Eguberrikako jatekoak: aza-olioa eta gaztaina erreak.

## 20. Industriaren hazkundera eta langile etorkinak

- **Erref:** LEZ-045/027
- **Iraupena:** 0:02:31. **Hasi:** 00:22:09. **Bukatu:** 00:24:40
- **Multimedia:** audioa online entzungai

### Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Ekonomia eta industria » Boom industrialak

**Laburpena:**

Industriaren hazkundeak, kanpoko jende asko ekarri zuen Oarso aldeko herrietara. Lezo, Errenteria, Trintxerpe... asko hazi ziren. Herrien bilakaera du hizpide. Lehen jendeak elkar ezagutzen zuen: denak euskaldunak ziren; erdaldunak, guardia zibilak bakarrik.

**21. Elizaren eragina herritarrengan**

- **Erref:** LEZ-045/029
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:25:34. **Bukatu:** 00:27:34
- **Multimedia:** audioa online entzungai

**Gaia(k):**

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kongregazioak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

**Laburpena:**

'Hijas de María' kongregazioan ibili zen Elixabete. Obligazioa zen. Igandetako eta jaiegunetako mezara joan behar zen. Hilean behin, kongregaziokoek goizeko seiretan joan behar zuten konfesatu eta komunioa hartzera.

**22. Elizako antzerkiak**

- **Erref:** LEZ-045/030
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 00:27:34. **Bukatu:** 00:28:36
- **Multimedia:** audioa online entzungai

**Gaia(k):**

- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

**Laburpena:**

Elizan antzerkiak egiten zituzten. Elixabete antzezlanak ikustera joaten zen umetan. Antzezlanetan erlijio gaiak jorratzen zituzten.

**23. Medikuak eta gaixotasunak**

- **Erref:** LEZ-045/033
- **Iraupena:** 0:02:29. **Hasi:** 00:30:13. **Bukatu:** 00:32:42
- **Multimedia:** audioa online entzungai

**Gaia(k):**

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak

**Laburpena:**

Herriko medikuak. 11 urterekin Elixabetek meningitisa pasatu zuen. Gipuzkoan penizilina eman zioten aurreneko pertsona izan zen bera. Orduko gaixotasunak.

**24. Lagunartean eta etxean, euskaraz**

- **Erref:** LEZ-045/034
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:32:42. **Bukatu:** 00:35:07
- **Multimedia:** audioa online entzungai

**Gaia(k):**

- Euskara » Euskararen egoera

**Laburpena:**

Lagunartean, euskaraz hitz egiten zuten. Erdara ikasteko aukera gutxi zutela dio. Etxean ere euskaraz egiten zuten.

**25. Lezoko alkateak**

- **Erref:** LEZ-045/037
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:35:43. **Bukatu:** 00:36:33
- **Multimedia:** audioa online entzungai

**Gaia(k):**

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Udala

**Laburpena:**

Lezon alkate izandako batzuen izenak aipatzen ditu.

**26. Herriko jauntxoak**

- **Erref:** LEZ-045/039
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 00:36:47. **Bukatu:** 00:38:29
- **Multimedia:** audioa online entzungai

**Gaia(k):**

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Kanpoko jendearekin harremana

**Laburpena:**

Herriko aberatsei buruzko kontuak. Hiru-lau familia ziren Lezoko jabe, eta etxe guztiak haienak ziren: "denok errentan egoten ginen, eta haien dendetan erosten genuen". Herriko jendea zen, eta euskaldunak ziren.

**27. Guardia zibilak**

- **Erref:** LEZ-045/040
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:38:29. **Bukatu:** 00:39:14
- **Multimedia:** audioa online entzungai

**Gaia(k):**

- Lanbideak » Polizia
- Euskara » Euskararen egoera

**Laburpena:**

Lezon ezagutzen zituen erdaldunak, bizilagun zituen guardia zibilak. Harreman ona zuten guardia zibilekin.

**28. Ikastolaren sorrera**

- **Erref:** LEZ-045/041
- **Iraupena:** 0:01:22. **Hasi:** 00:39:14. **Bukatu:** 00:40:36
- **Multimedia:** audioa online entzungai

**Gaia(k):**

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

**Laburpena:**

Ikastolaren irekierari buruzko azalpenak. Hasierako irakasleen izenak aipatzen ditu.

**29. Francoren emaztea Lezon**

- **Erref:** LEZ-045/043
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 00:41:27. **Bukatu:** 00:43:04
- **Multimedia:** audioa online entzungai

**Gaia(k):**

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura

**Laburpena:**

Francoren emaztea Lezora joaten zeneko oroitzapenak. Urtero, udara partean Aieten oporraldia egiten zutenean, Lezora joaten omen zen bisita egitera.

**30. Oporrak, etxeko zereginetarako**

- **Erref:** LEZ-045/044
- **Iraupena:** 0:00:41. **Hasi:** 00:43:04. **Bukatu:** 00:43:45
- **Multimedia:** audioa online entzungai

**Gaia(k):**

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

**Laburpena:**

Lehen ez ziren oporretara joaten. Lanetik oporrak hartzen zituztenean, etxea zuritzeko, koltxoak jotzeko... aprobetxatzen zuten.

**Ahotsak.eus**-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

*2025-12-08*

**CC-by-sa | Ahotsak.eus**

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - [ahotsak@ahotsak.com](mailto:ahotsak@ahotsak.com)